

ZÁKLADY SPRÁVNÍHO PRÁVA

*Úvod do studia,
Základní vymezení správního práva, základní
vymezení veřejné správy, vědecké pojetí správního
práva a správní věda*

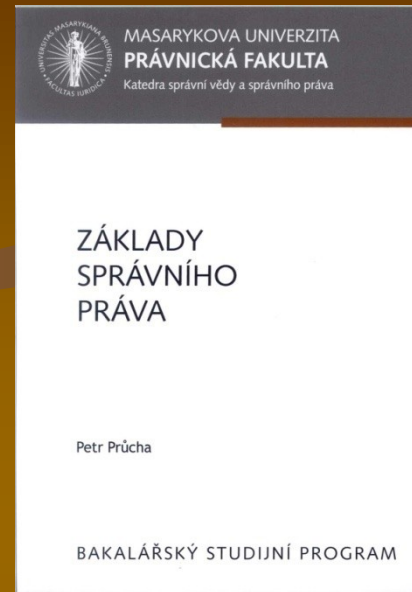

PrF MU

© petr průcha, 2024

K úvodu do studia

- *struktura a zaměření výuky*
- *prameny ke studiu*
- *formy a metody výuky*
- *ukončení předmětu*

- *Předmět „Základy správního práva“ je ve struktuře výuky SP představován teorií správního práva, obecnými pojmy a instituty a základními otázkami právní úpravy organizace veřejné správy a záruk zákonnosti ve veřejné správě*

Osnova výuky

- *správní právo, pojem charakteristika*
- *veřejná správa, pojem a charakteristika*
- *vědecké pojetí správního práva a správní věda*
- *prameny správního práva, normy správního práva*
- *subjekty správního práva, správně právní vztahy*
- *základní vymezení organizace veřejné správy*
- *organizace územní správy se všeobecnou působností*
- *realizace činnosti veřejné správy*
- *záruky zákonnosti ve veřejné správě*
- *správně právní odpovědnost, správní trestání*

Základní vymezení správního práva

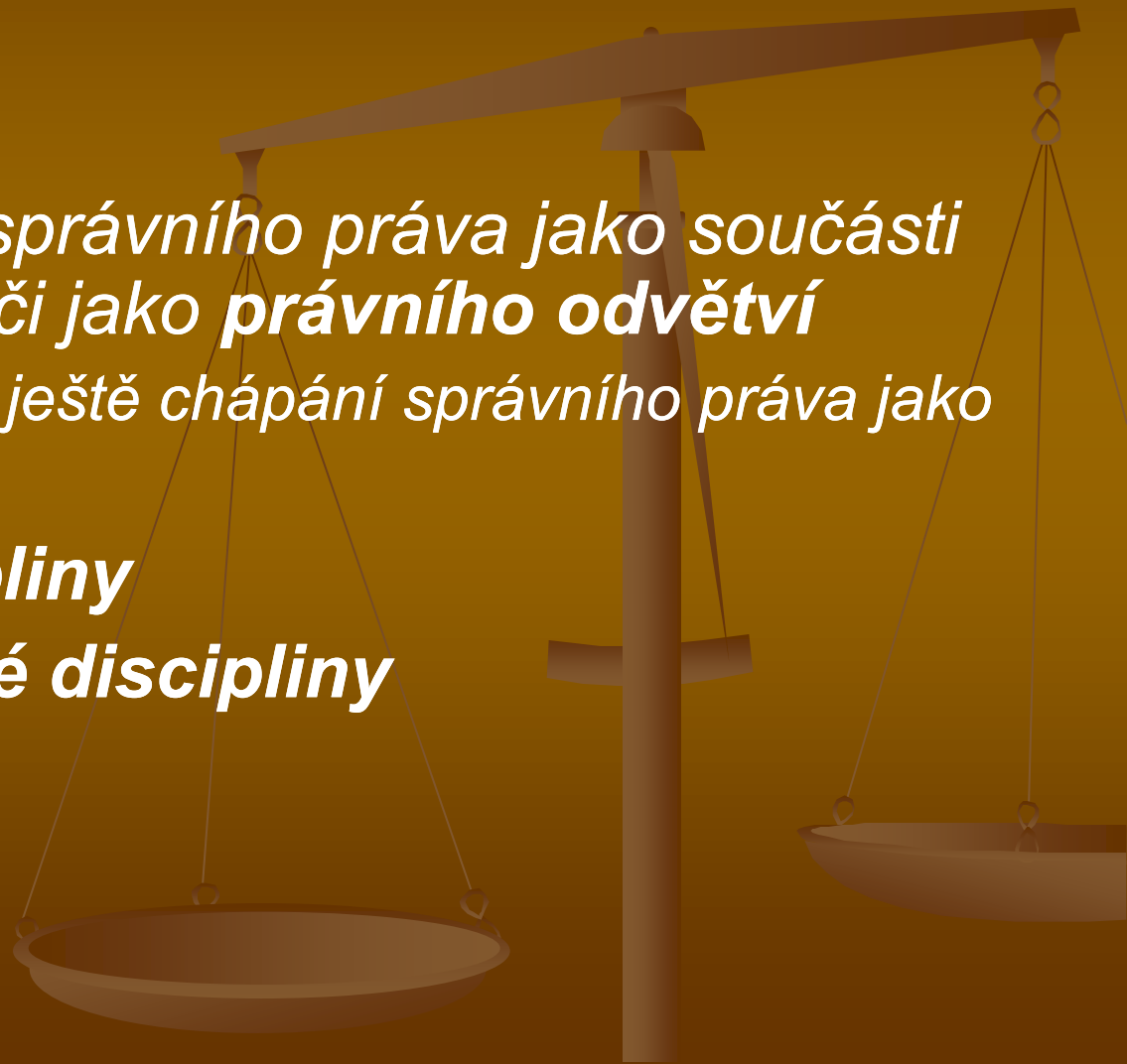
POJEM SPRÁVNÍHO PRÁVA (jako právního odvětví)

- **správní právo** - právním řádem výkonné moci ve sféře veřejné správy

■ *pohledy na **správní právo***

- *mimo vnímání **správního práva** jako součásti **právního řádu**, či jako **právního odvětví** přichází v úvahu ještě chápání **správního práva** jako
  - **vědní discipliny**
  - **pedagogické discipliny***

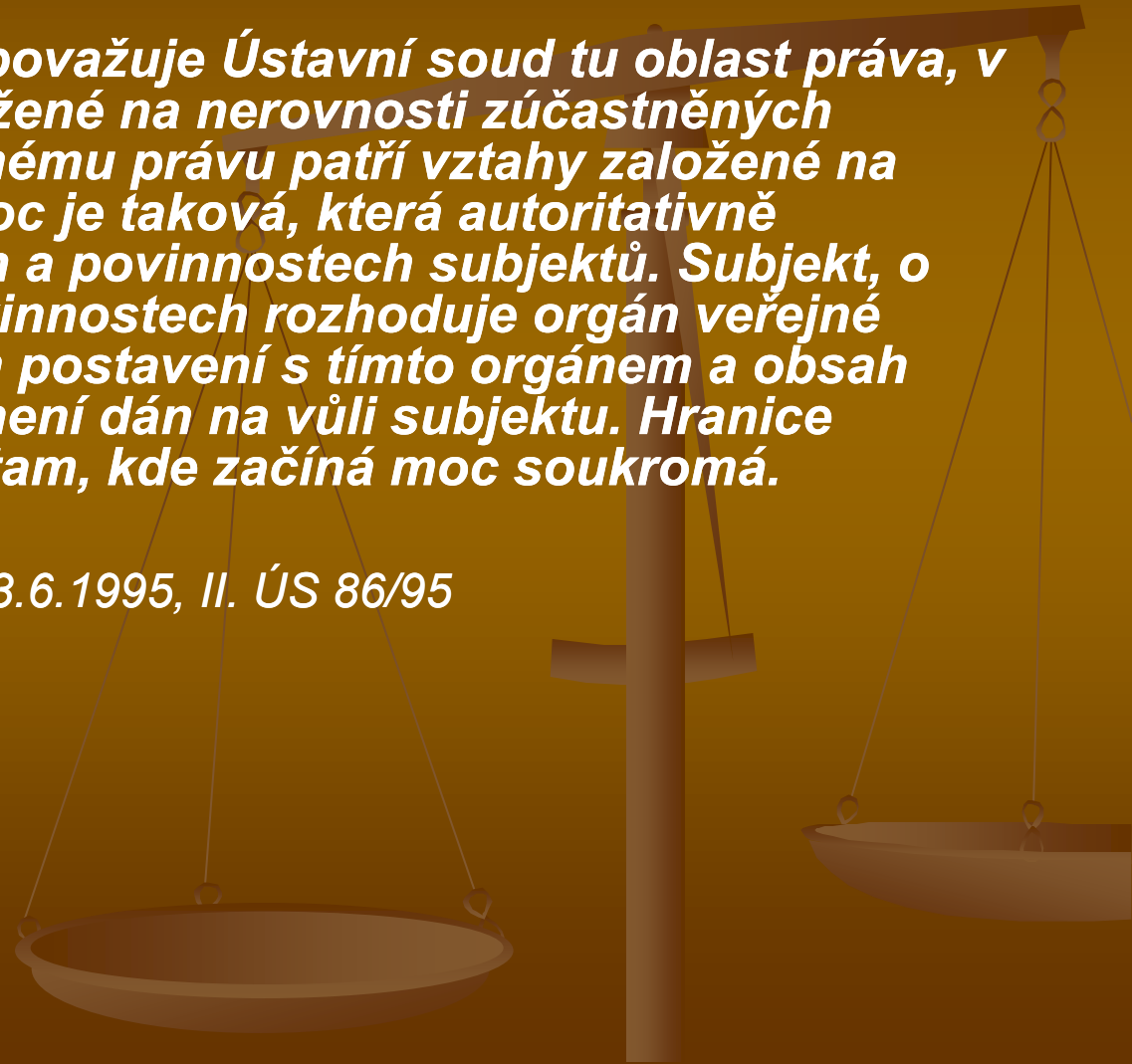
SPRÁVNÍ PRÁVO jako PRÁVO VEŘEJNÉ

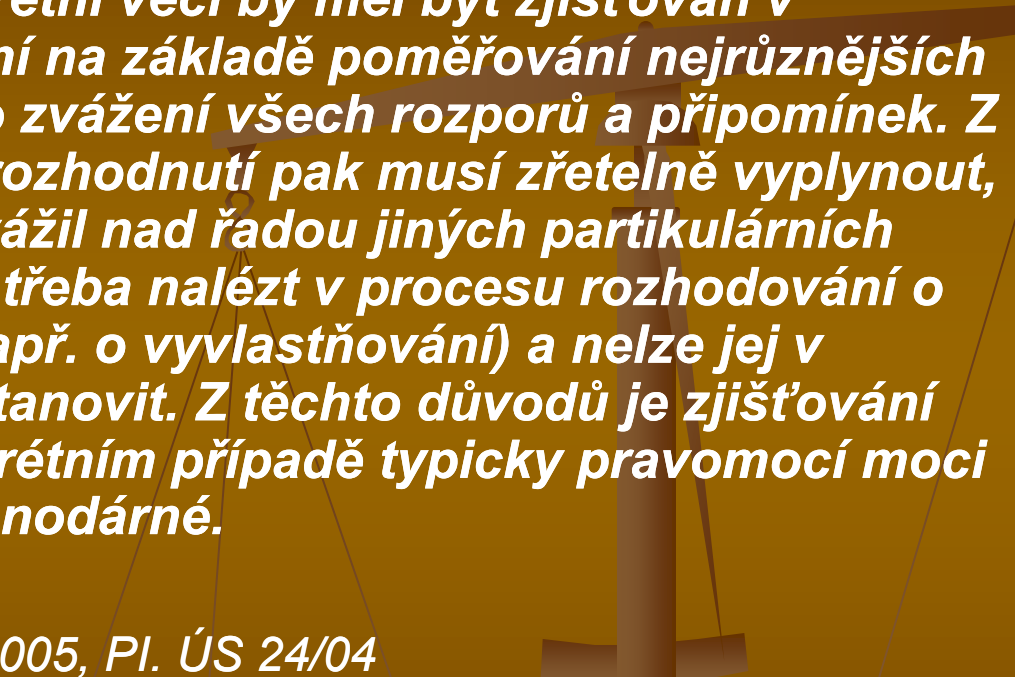
- *právo veřejné a právo soukromé
(právní dualismus)*
  - *teorie mocenská*
  - *teorie organická*
  - *teorie zájmová*

Z judikatury

- Za **právo veřejné** považuje Ústavní soud tu oblast práva, v níž jsou vztahy založené na nerovnosti zúčastněných subjektů, k soukromému právu patří vztahy založené na rovnosti. Veřejná moc je taková, která autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů. Subjekt, o jehož právech a povinnostech rozhoduje orgán veřejné moci, není v rovném postavení s tímto orgánem a obsah rozhodnutí orgánu není dán na vůli subjektu. Hranice veřejné moci končí tam, kde začíná moc soukromá.
- Podle Nál. ÚS ze dne 23.6.1995, II. ÚS 86/95

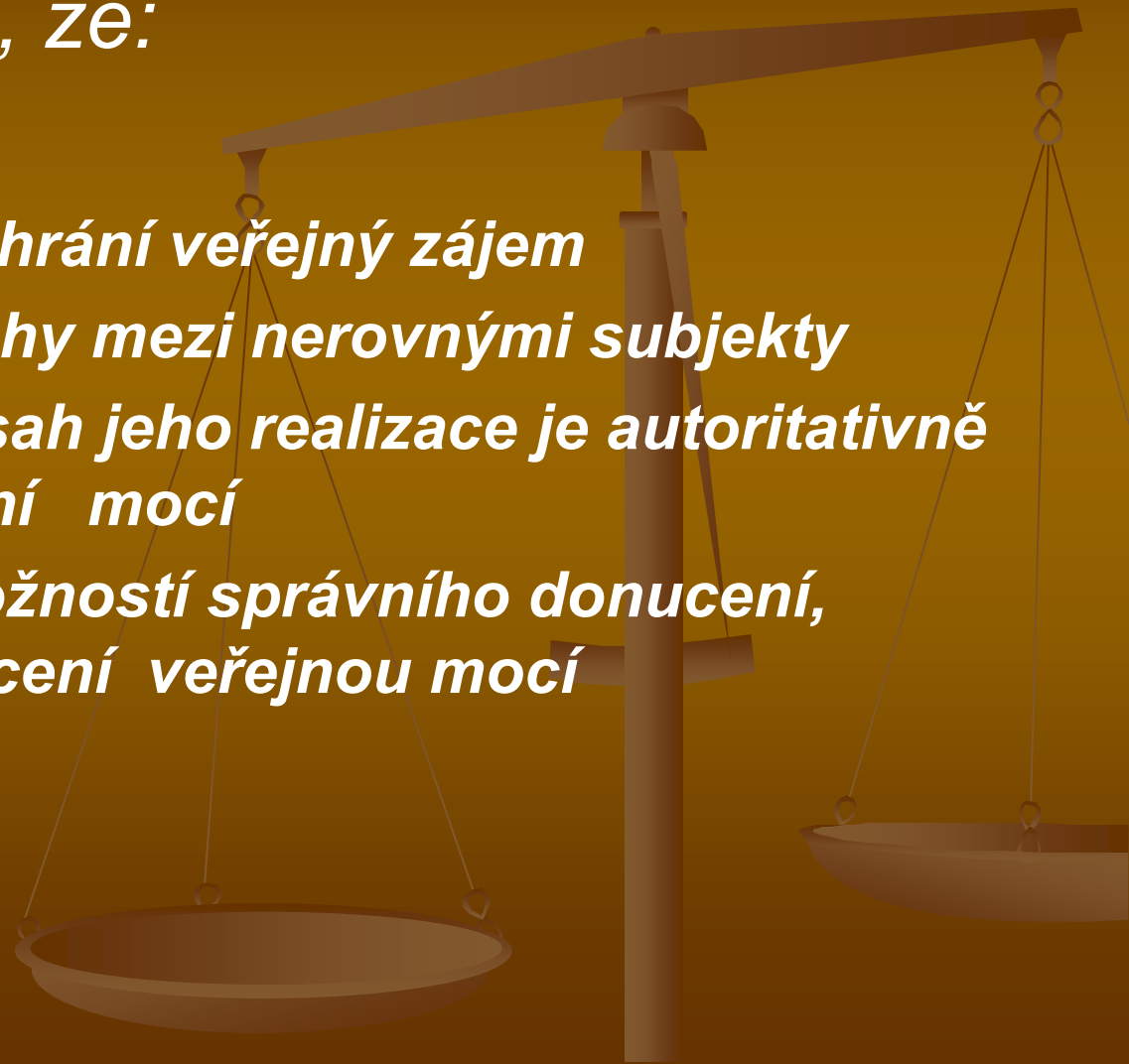

-
- ***Veřejný zájem*** v konkrétní věci by měl být zjišťován v průběhu správního řízení na základě poměrování nejrůznějších partikulárních zájmů, po zvážení všech rozporů a připomínek. Z odůvodnění správního rozhodnutí pak musí zřetelně vyplynout, proč veřejný zájem převážil nad řadou jiných partikulárních zájmů. Veřejný zájem je třeba nalézt v procesu rozhodování o určité otázce (typicky např. o vyvlastňování) a nelze jej v konkrétní věci a priori stanovit. Z těchto důvodů je zjišťování veřejného zájmu v konkrétním případě typicky pravomocí moci ***výkonné*** a nikoliv zákonodárné.
  - Podle Nál. ÚS ze dne 28.6.2005, Pl. ÚS 24/04

■ *pro **správní právo jako právo veřejné** je charakteristické, že:*

- ***prosazuje a chrání veřejný zájem***
- ***upravuje vztahy mezi nerovnými subjekty***
- ***konkrétní obsah jeho realizace je autoritativně určován úřední mocí***
- ***disponuje možností **správního donucení**, jakožto donucení veřejnou mocí***

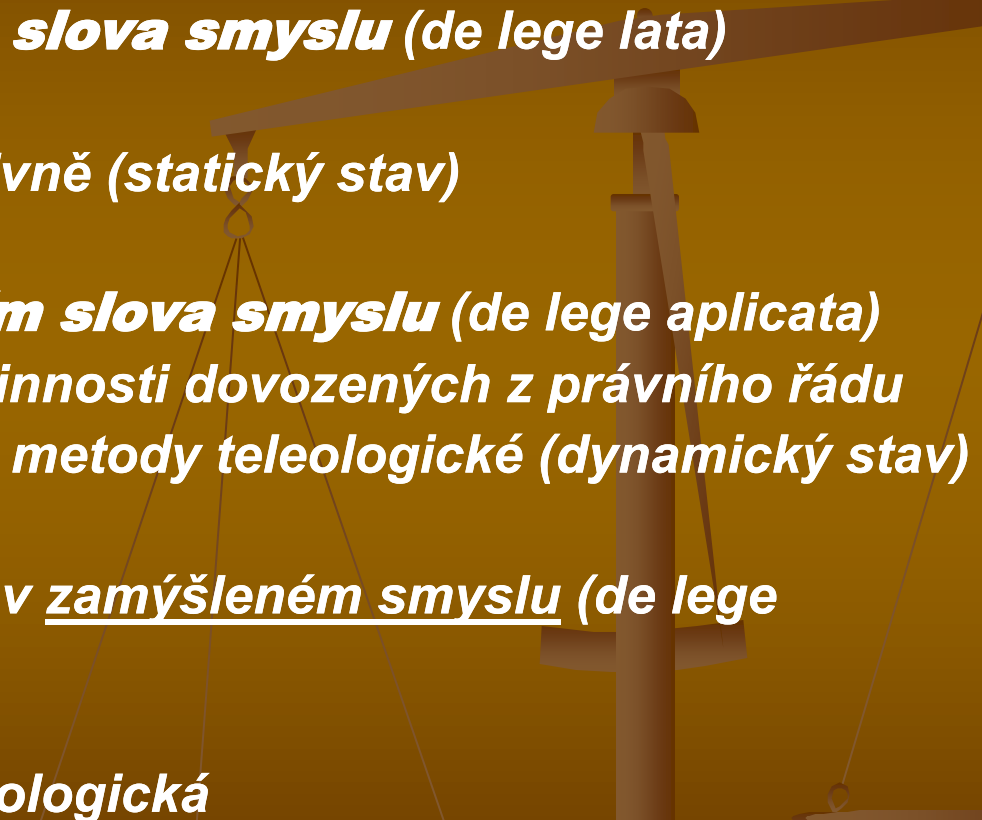

■ ***vývoj našeho SP od přelomu r. 1989/90***

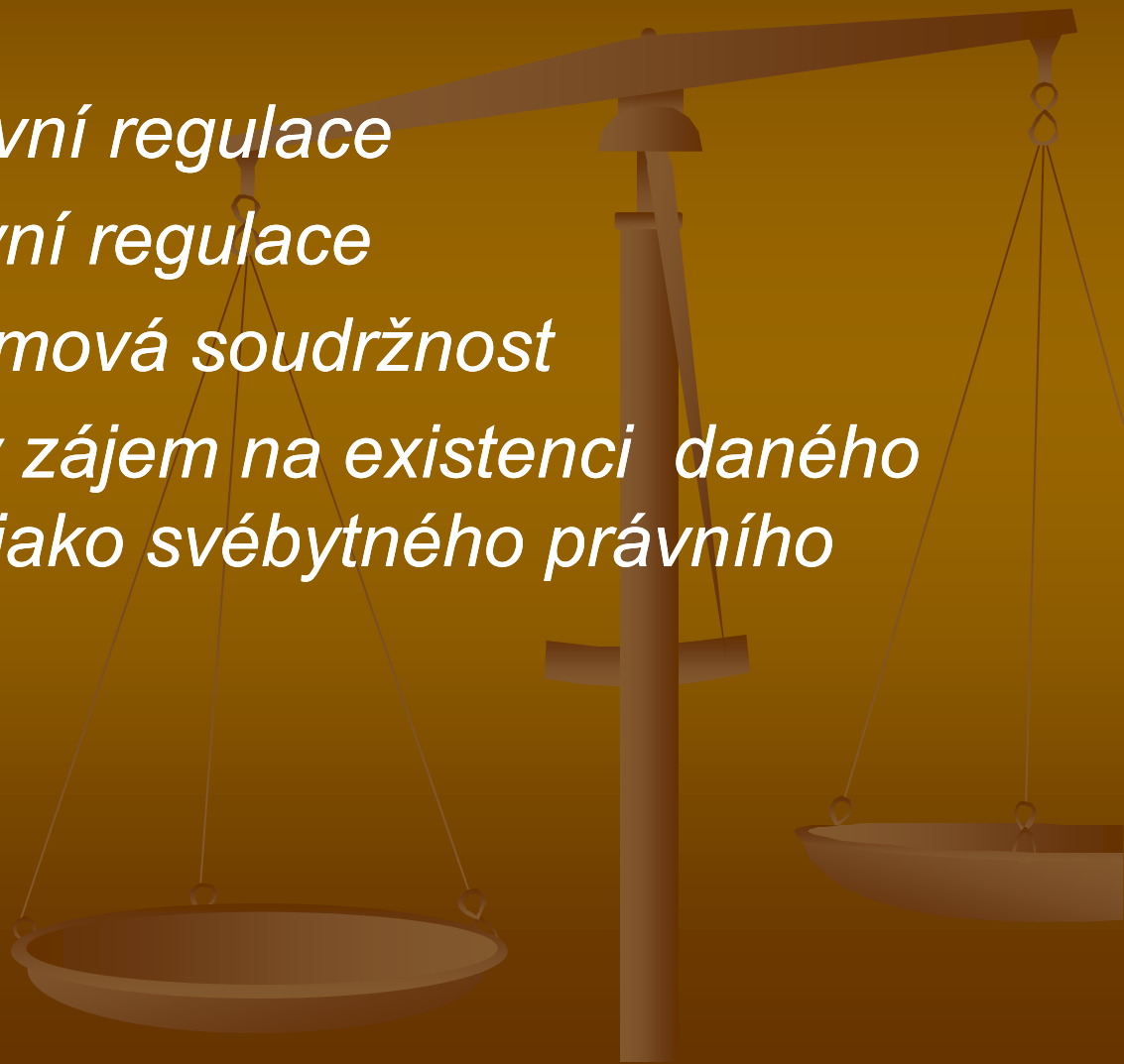
- ***demokratická transformace***
- ***reforma***
- ***européizace***

Tzv. **OBJEKTIVNÍ** a **SUBJEKTIVNÍ** **SPRÁVNÍ PRÁVO**

- právo v **objektivním slova smyslu** (*de lege lata*)
    - **právní řád**
    - **lze poznat normativně (statický stav)**
  - právo v **subjektivním slova smyslu** (*de lege applicata*)
    - **souhrn práv a povinností dovozených z právního řádu**
    - **k poznání je třeba metody teleologické (dynamický stav)**
  - další polohou - právo v **zamýšleném smyslu** (*de lege ferenda*)
    - **co je chtěno**
    - **taktéž metoda teleologická**
-

ODVĚTVOTVORNÁ KRITERIA

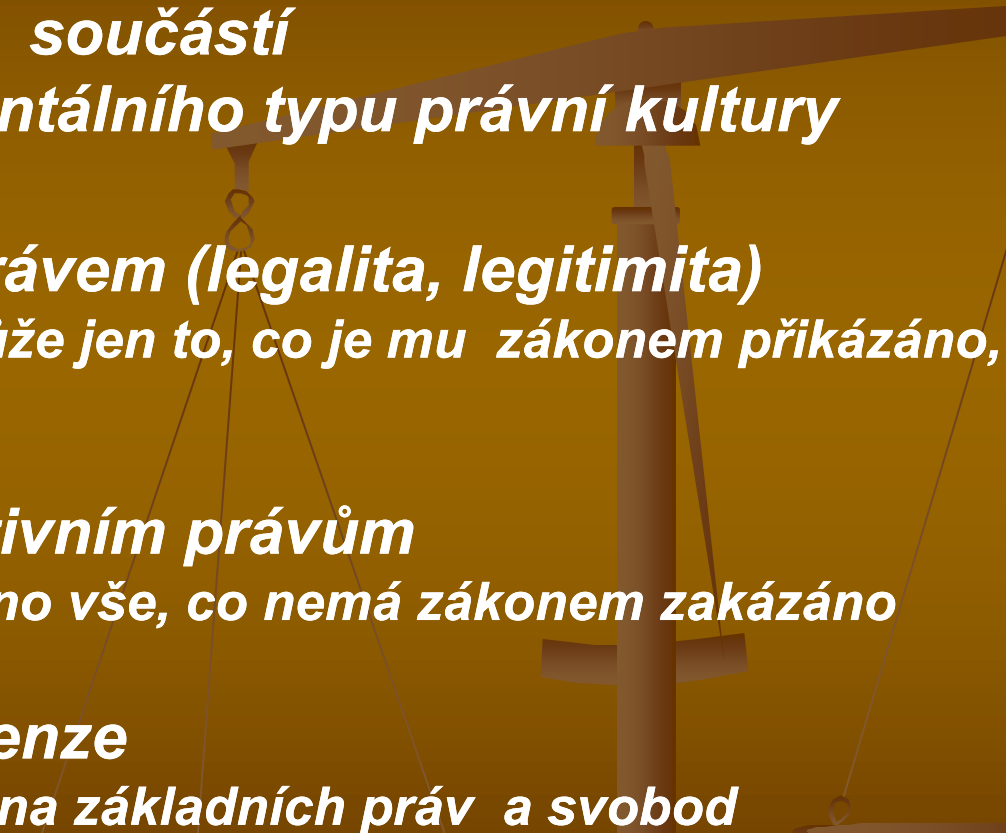
- *předmět právní regulace*
- *metoda právní regulace*
- *vnitřní systémová soudržnost*
- *společenský zájem na existenci daného subsystému jako svébytného právního odvětví*

VNITŘNÍ ČLENĚNÍ SPRÁVNÍHO PRÁVA

- ***z pohledu SPRÁVNÍHO PRÁVA jako odvětví***
  - *správní právo hmotné*
  - *správní právo procesní*
  - *správní právo organizační a kompetenční*
  - *správní právo trestní*
- ***z pohledu SPRÁVNÍHO PRÁVA jako pedagogické disciplíny - členění : obecná část, zvláštní část, popř. samostatně správní právo procesní***

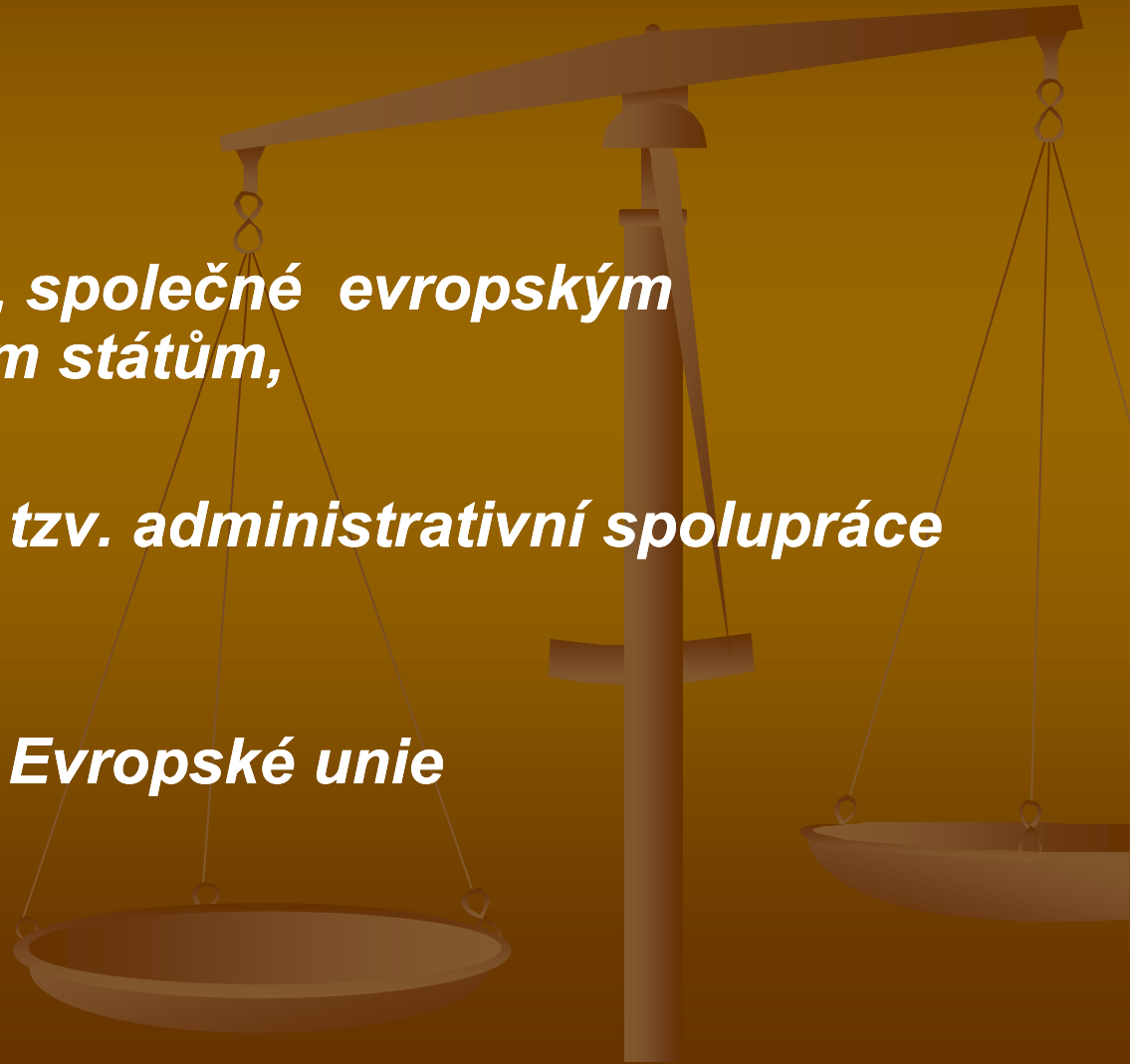
PRÁVNÍ STÁT A SPRÁVNÍ PRÁVO

- *naše správní právo součástí evropského kontinentálního typu právní kultury*
    - *vázanost státu právem (legalita, legitimita)*
      - *správní orgán může jen to, co je mu zákonem přikázáno, nebo dovoleno*
    - *respekt k subjektivním právům*
      - *každý má dovoleno vše, co nemá zákonem zakázáno*
    - *lidskoprávní dimenze*
      - *přednostní ochrana základních práv a svobod*
-

Tzv. EVROPSKÉ SPRÁVNÍ PRÁVO

■ *v rovinách*

- *správní právo, společné evropským demokratickým státům,*
- *správní právo tzv. administrativní spolupráce států Evropy,*
- *správní právo Evropské unie*

VEŘEJNÁ SPRÁVA

Organizační a funkční pojetí veřejné správy

- *státní správa*
- *samospráva*

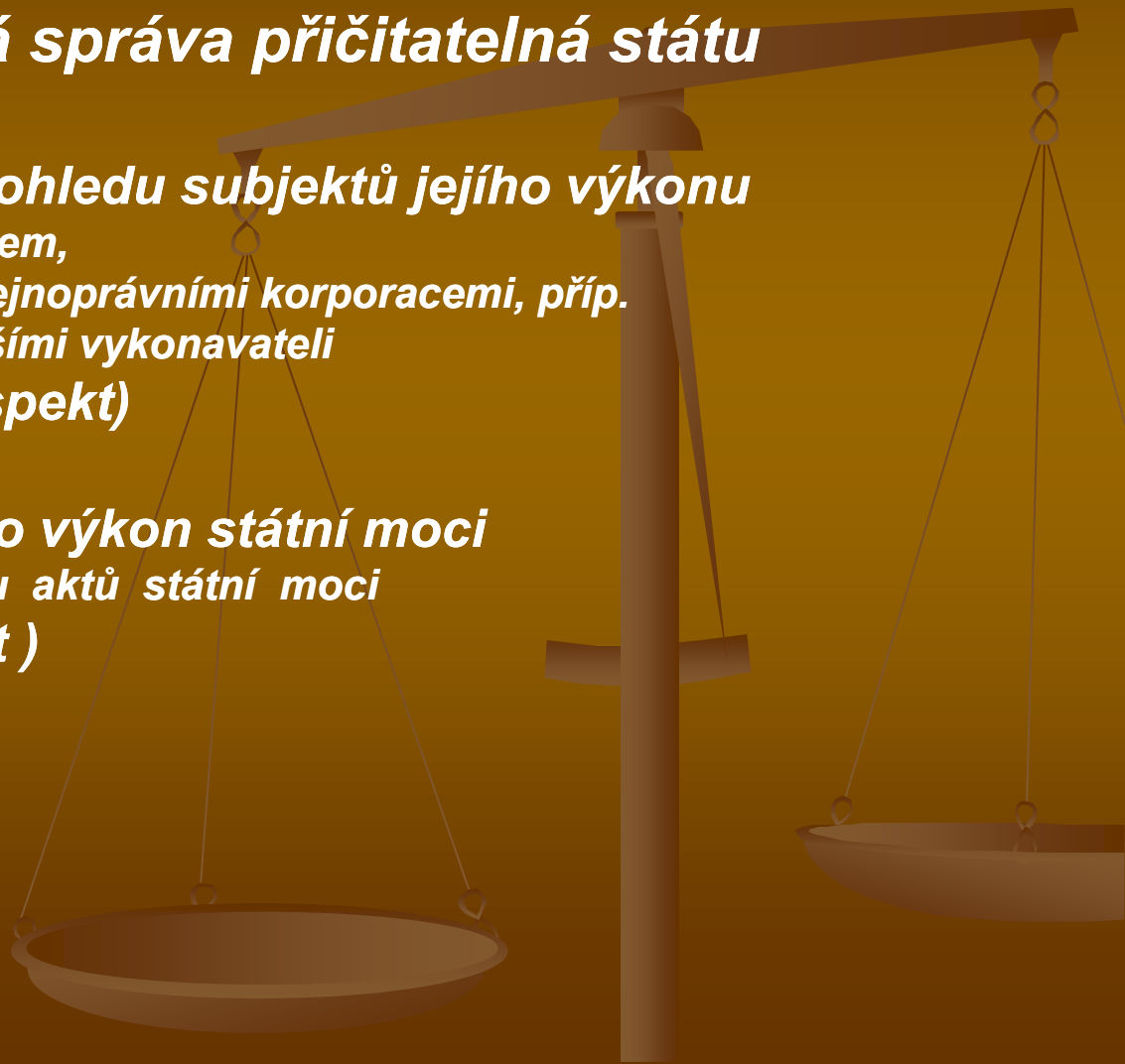

Pojem a charakteristické rysy státní správy

Státní správa - veřejná správa přičitatelná státu

- **Státní správa z pohledu subjektů jejího výkonu**
  - vykonávaná státem,
  - vykonávaná veřejnoprávními korporacemi, příp.
  - vykonávaná dalšími vykonavateli**(organizační aspekt)**
- **Státní správa jako výkon státní moci**
  - realizace obsahu aktů státní moci**(funkční aspekt)**

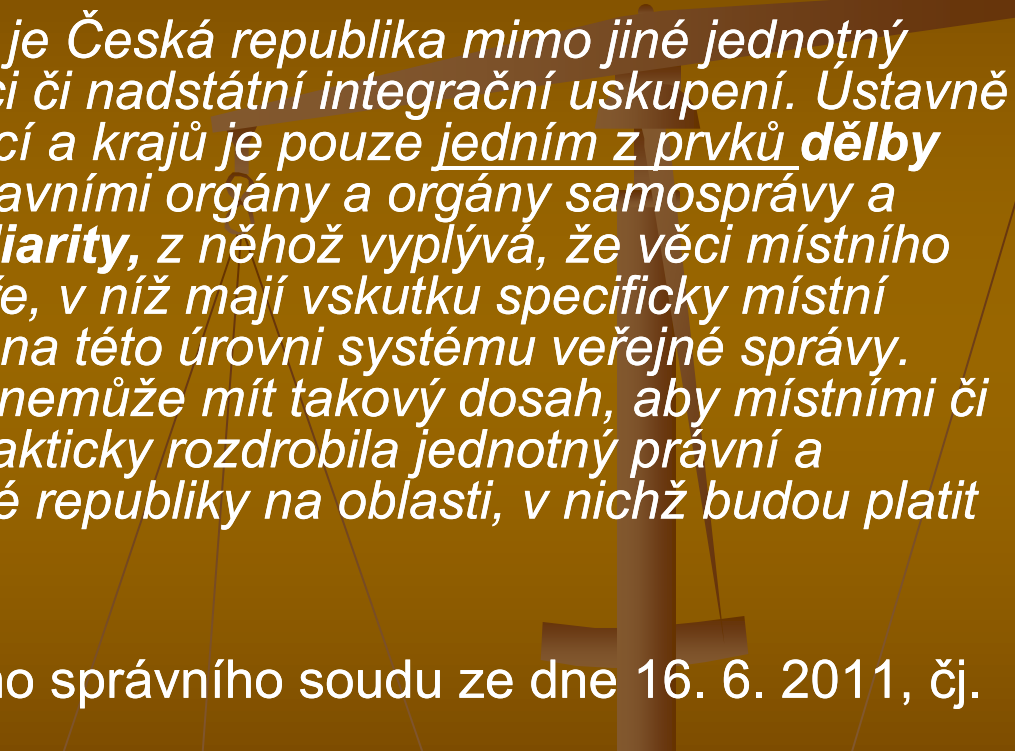
Pojem a charakteristické rysy samosprávy

Samospráva - veřejná správa přičitatelná veřejnoprávním korporacím nestátního charakteru

- **Tvorba a výkon vlastní samosprávné moci**
  - **u územní samosprávy tzv. smíšený model - propůjčení výkonu státní moci samosprávným orgánům**
  - **u zájmové samosprávy - komory**

Z judikatury:

- Ústavní soud ve spojení s Chartou místní samosprávy poukázal na limity územní samosprávy, a to když v nálezu Pl. ÚS 34/02 uvedl:
- Český ústavní standard místní samosprávy je doplněn a obohacen standardem, který vyplývá z Charty místní samosprávy Pravidla jí vyjádřená jsou stěží přímo uplatnitelná (self-executing). Práva zaručená Chartou územní samosprávě smluvních stran jsou rámcová. Charta sama v řadě ustanovení počítá s podrobnou vnitrostátní právní úpravou, která zajistí představení meze, ve kterých se územní samospráva bude pohybovat. Rozhodně nezaručuje úplnou svobodu územní samosprávy. Ta není evropskou tradicí. Zákony, popř. další předpisy podle volby a tradice smluvních stran mohou podrobně vymezovat okruh záležitostí spravovaných územní samosprávou včetně těch, které má samospráva za povinnost sledovat, její organizaci včetně podoby a postavení jednotlivých orgánů, určovat rámec pro hospodaření, přiznávat majetek a její finanční zdroje. Už vůbec Charta nečiní z územní samosprávy svrchovaná tělesa blížíící se státům. (www.concourt.cz).

-
- Podle čl. 1 odst. 1 Ústavy je Česká republika mimo jiné jednotný stát; nejedná se o federaci či nadstátní integrační uskupení. Ústavně zaručená samospráva obcí a krajů je pouze jedním z prvků dělby moci mezi ústředními ústavními orgány a orgány samosprávy a projevem principu **subsidiarity**, z něhož vyplývá, že věci místního významu mají být v té míře, v níž mají vskutku specificky místní povahu, svěřeny regulaci na této úrovni systému veřejné správy. Samospráva krajů a obcí nemůže mít takový dosah, aby místními či regionálními regulacemi fakticky rozdrobila jednotný právní a ekonomický prostor České republiky na oblasti, v nichž budou platit zásadně odlišná pravidla.
  - Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2011, čj. 7 Ao 2/2011-127

Vztah státní správy a samosprávy

- ***vzájemné nezasahování***
- ***vzájemný respekt***
- ***vzájemná součinnost***

VĚDA SPRÁVNÍHO PRÁVA a SPRÁVNÍ VĚDA

- ***předmět a metody vědy správního práva***
- ***předmět a metody správní vědy***
- ***vztah vědy správního práva a správní vědy***

SHRNUTÍ, ZÁVĚR

